

Unor. Biblioteca Universitarii
din Cluj

Sibiu

Hirlap

Megjelenik mindennap a vasárnapokat és ünnepeket
követő napok kivételével
Dr. VUCHETICH ENDRE
vezetésével

A Romániai
Magyar Népközösség lapja

A Timiș-Torontal-i törvényszék bejegyzési száma 83
(Dos. No. 934/1938)
Dr. VARNAY ELEMÉR
felelős szerkesztő

Az elkésett segítség

A szovjet fronton történt legutóbbi események kapcsán sok szó esik most a vörös hadseregnek adandó segítség kérdéséről. Ennek a segítségnek — beismerik — sürgősnek kellene lennie és egyben nagymérvűnek is, mert a szovjet hadsereg veszteségei sokkal súlyosabbak, mint bármilyen más hadseregé eddig a háborúban. Ezért mondotta Knox amerikai tengerészeti miniszter legutóbbi beszédében, nemzetvédelmi szempontból fontos, hogy oda küldhessenek segítséget, ahol sürgős és amikor szükséges. Az elgondolásoktól azonban igen hosszú az út a cselekvésig, a tettség, különösen amikor a keleti harctéren oly tüfemben törnek előre a német haderők, hogy bizonyos idő múlva az így előállott helyzetet még a legnagyobb mérvű elkésett segítség sem változtathatja meg. Érthető tehát az az aggodalom, amely nemcsak az angol és szovjet hadvezetésben mutatkozik meg egyre jobban, hanem lassan-lassan urrá lesz az egész angol és amerikai nép felett is.

Ma már valóságos propaganda-mozgalom indult meg úgy Angliában, mint az Atlanti Óceán tulsó oldalán, hogy megnyugtassa a felizgatott kedélyeket. Az angol közvéleményt azzal biztatgatják a politikai megnyilatkozások, félhivatalos közlemények s újságok, hogy a Szovjet csakhamar segítséget kap és ez a segítség nagy lesz. Eppen a napokban tekintett meg az angol király egy pánceios hadosztályt, amely azzal büszkélkedik, hogy már a gyorsított angol fegyvergyártás eredménye. Ugyancsak hangoztatják azt is, hogy nemsokára második front alakul Németország ellen és ezzel tehermentesítik Szovjetországot. Beaverbrook ismét megígérte, hogy meggyőzze az angol népet az oroszoknak adandó segítség komolyságáról. Kijelentette, hogy a legutóbbi hetekben készült tankokat, kivétel nélkül a keleti frontra szállítják. Mindezek a küldemények azonban ma már nem elégségesek arra, hogy pótolják a keleti harcokban naponta jelentkező mérhetetlen veszteségeket.

Végül megérkezett Amerikából Harriman is, aki a kenti herceggel, az angol király bátyjával jött nagysietve repülőgépen. Magával hozta az új megsejtesítési tervet, mely az összes szövetségeseknek adandó segítséget igyekszik meghatározni, Kínát és a Szovjetet is beleértve. Ezt az ajánlatot akarják bemutatni Moszkvában Sztalinak. A moszkvai konferenciát illetően azonban a nézetek már módosultak. A beavatottak azon a nézeten vannak, hogy ennek a tanácskozásnak a legelső programja már nem is az oroszoknak adandó segítség lesz, hanem ezek a megbeszélések határozottan a haditanács jellegével bírnak majd. Mi sem bizonyítja ezt jobban, mint az a tény, hogy a bizottság katonai személyiségekkel jelentékenyen kibővült. Ott lesz Balfour, a légügyi minisztérium államtitkára, Hastings és Gordon tábornok és az amerikai bizottság is jelentékeny katonai személyiségeket nevezett be pótlólag ebbe a tanácsba. Így haladnak csigalépésben a moszkvai konferencia előkészületei. A megfigyelők azonban már látják Londonban, hogy további német sikerek esetén — ami kétségtelenül bekövetkezik — a moszkvai konferenciát más alapokra kell helyezni, sőt esetleg más tanácskozási helyet is kell választani, ha időközben a német hadsereg újabb befejezett helyzetet teremt. Ez pedig csakhamar könnyen lehetséges a legutóbbi hadi adottságok következtében. Pétervár körülrázása révén már nem működhet tovább az ottani fegyverkezési ipar, az így előállott nehézségeket pedig még csak fokozza az a körülmény, hogy már a Don medencei nehézipar is elveszett az orosz hadműveletek számára.

Olyan új támadt mindezek folytán a szovjet fegyverkezésben és mindennemű anyagok utánpótlásában, hogy ezt még a legnagyobb mérvű egyesült angol-amerikai segítséggel sem lehet pótolni. De ha adva is volna a mód akár a legnagyobb tömegű szállításra, akkor sem lehetne megvalósítani a formái felkészületlenség és a hiányos utvonalak miatt, Rendszeresen szállítani hadi-anyagot ugyanis csak a Perzsa-öböl felől lehetne, de már ezen öböl is legalább hat hétig tart az út, aztán pedig kezdődnek a további nehézségek. A kikötőket ott egészen át kell építeni, mert egyelőre még nem alkalmassak ilyen gigantikus szállítási vállalkozás lebonyolítására. Ugyanezt lehet mondani az iráni vasutáról is, mely a maga nemében páratlan remekmű, de azért mégsem felelhet meg ily nagyszabású forgalmi követelményeknek. Az

iráni vasutat is át kell építeni bizonyos mérvben, alépítményét megerősíteni, hogy kibírja a szakadtlan szállítókat, azonkívül pótolni kell a vagonparkot is, hogy elegendő kocsi álljon rendelkezésre. Az oroszoknak adandó

segítség tehát az előkészületek, a kezdet stádiumában van és immár kétségtelen, hogy alaposan megkészt a moszkvai konferencia, amelynek még az időpontját sem határozták meg, mind a mai napig.

Félmillió szovjet katona esett eddig hadifogságba Kiew körzetében

Charkow, Tula és Moszkva körzetében a német légi erő vasuti vonalakat és hadiüzemeket pusztított el

A német vezér főhadiszállás tegnap a következő harctéri jelentést adta ki:

Mint már rendkívül jelentésben közöltük, a Kiewtől keletre bekerített ellenséges csapatok maradványának megsemmisítése folyamatban van. A hadifoglyok száma 492.000-re növekedett, de ez a szám még egyre emelkedik.

A német csapatok Charkowig nyomultak előre

Milánóból jelentik: A „Stampa” című olasz lap legújabb értesülései arról számolnak be, hogy az előre-

A léghaderő Charkow, Tula és Moszkva körzetében vasuti vonalakat és hadfelszerelési üzemeket pusztított el.

Az Anglia körül vizeken harci repülőgépek az elmúlt éjszaka egy nagy kereskedelmi hajót gyújtottak fel.

Ellenséges repülőgépek, sem nappal sem éjszaka nem hatoltak birodalmi terület felé.

A német ellenzárlat legyűrte a brit blokádot

toft német hadoszlopoknak sikerült elérniük Charkow város, közlekedési gócpont határait. (Rapid).

A német ellenzárlat legyűrte a brit blokádot

A német csapatoknak a keleti fronton elért újabb nagy sikerei miatt Londonban a tanácskozások egész sora kezdődik. A Rador stockholmi jelentése szerint a Stefani iroda olyan értesülést szerzett Londonból, hogy Churchill Wavell tábornokkal folytatott megbeszéléseket. Ezen alkalommal állítólag a jövő hónapban közelkeleten megindítandó hadműveleteket beszélték meg és megtárgyalták a brit birodalom ázsiai részének biztonsági kérdését is.

Anglia, ugylátszik, újabb hadszínteret keres, szökéséhez hiven, a szigetországtól jó messzire.

A Rador jelenti Madridból azt is, hogy Sir Samuel Hoare, Anglia madridi nagykövete csütörtökön elhagyta a spanyol fővárost és Lisszabonon keresztül repülőgéppel elindult London felé. A madridi angol nagykövet két vagy három hétig marad Angliában és számos megbeszélést folytat majd különböző angol vezető politikusokkal.

A Rador berlini jelentése szerint a német főváros

nem hivatalos köreiben olyan hírek terjedtek el, hogy angol csapatok támadást kíséreltek volna meg Dzsibutti körzetében.

Az angolokat nemcsak a szovjet kétségbeesítő helyzete aggasztja, hanem az Atlanti óceánban ebben a hónapban elszünetelt súlyos hajóvesztés is. Az NTI közlése szerint a német véderő főhadiszállása ebben a hónapban nyolcszor jelentett nagy sikereket az Atlanti-óceánról.

A német buvárnaszádok ebben a hónapban összesen hetvenöt ellenséges hajót süllyesztettek el, köztük öt nagy tartályhajót.

Ez megfelel 73.000 husz tonnás vasuti kocsinak. Ha ezeket egymás mellé állítanák, akkor a vonat Londontól Aberdeeniig érne. Ebben a veszteségben azonban nem szerepelnek azok a hajók, amelyeket német repülőgépek, aknák és más német tengeri egységek pusztítottak el. Ezzel kapcsolatban az amerikai lapok is megállapítják, hogy a német ellenzárlat hatóságosabb, mint az angol tengeri zárlat.

Hadifogságba esett szovjet orvos vallomása

Helsinki-ből jelenti a Rador: Finn hadifogságba került szovjet orvos elmondta, hogy az 1939—1940 évi finn-szovjet hadjárat idején az összes kórházak, iskolák, az összes szentpétervári kaszárnyák és még magánépületek is zsúfolásig megteltek sebesültekkel. Az akkori téli hadjárat idején köztül szovjet veszteségek — így mondotta a szovjet orvos — alig tizedrészt tették ki a valódi veszteségeknek. A béke megkötésének hírére egész Szovjetországban a megkönnyebbülés érzésével fogadták.

Spanyolország megtorolja a polgárháború vérengzéseit

Madridból jelenti a Német Távirati Iroda: Az „Informaciones” című madridi esti lap feltűnő címmel közölt cikkében hangoztatja, hogy a spanyol „kék hadosztály” tíz napja már vállatve küzd a német csapatok oldalán a bolsevizmus ellen, A spanyol

A jelenlegi háborúval kapcsolatban a szovjet orvos kijelentette, hogy Szovjetországban már a háború kezdetén tudták, hogy ez a bolsevisták számára rosszul fog végződni. A terror borzalmas. Abban a városban, ahol a szovjet orvos működött, a politikai biztosok minden nap kivégeztek embereket. A szovjet orvos biztosra veszi Németország győzelmét. Arra a kérdésre, mi a véleménye a finnekről, kijelentette, hogy a finn tiszték és katonák sokkal műveltebbek, mint a bolsevista vezetők.

lap megállapítja, hogy ezzel megkezdődött a megtorló harc a polgárháborúban megölt egymillió spanyol halálának megbosszulására. Befejezésül az „Informaciones” azt írja, hogy Spanyolország büszke fiaira, akik hozzájárulnak a győzelem kivívásához. (Rador).

Argay György evangélikus püspök vasárnap délelőtt bucsuzik timisoarai hiveitől

Október elseje hozta Timisoarára és október elseje viszi. Közben kilenc esztendő telt el szorgos lelki pástorkodásban és építő eredményes munkában. Ez a rövidke gondolat cikkszűz keresztlül az újságró agyán, amikor kopogott Argay György eddigi timisoarai evangélikus vezető lelkész és most már aradi szuperintendens, püspök ajtaján, hogy új állomásra való távozása előtt beszélgetést folytasson vele.

Mint annak idején megirtuk, Frint Lajos evangélikus szuperintendens halála után az ez év április huszhetedikén végbement választás eredménye alapján, amely választás a zsinatpresbiteri evangélikus egyházkerület egyházközségeiben folyt le, az evangélikus zsinatpresbiteri egyházke-

riület szuperintendense Argay György es-peres, timisoarai lelkész lett.

Méltó férfiú került ebbe a diszes és felelősségteljes állásba, mert Argay György a leghivatottabb a reá-váró nagy feladatok betöltésére.

Negyvennyolc esztendő az új evangélikus püspök, megjelenése rokonszenves, alakja és modora igazándian papos. Férfikorának és munkaképességének teljében van.

Az egyházkerület méltán vár sokat az új fiatal püspöktől.

Ismerve Argay György buzgalmát, cselekvési hevületét, hűz vallásosságát és hozzáértését, bizonyos, hogy a hozzáfűzött reményeknek megbecsült teljesítője lesz.

Timisoara volt Argay György első papi állomása

— A szeretetnek és ragaszkodásnak sok-sok szála fűz engem Timisoarahoz, — kezdte nyilatkozatát Argay püspök, — 1918-ban történt pappászentelésem után ez volt első állomásom és innen való a feleségem, aki leánya megboldogult Bohus Károly főesperesnek, áldott emlékeztül apósomnak. Két évi timisoarai segédlelkései működés után Steierdorf-Aninára kerültem lelkésznek, majd további két évi munkálkodás végeztével a brasovmegeyi Purcarenire, ahol tíz éven át voltam csángó hivelm papja.

Mikor Bohus Károly elhalálása után a ti-

miszoarai egyházközség vezető lelkészévé választott, úgy jöttem ide, mintha hazajönnék.

És az elmúlt kilenc esztendő során valóban itthon is voltam, szívem minden szálával és lelkem minden gondolatával. És most, amikor az Ur kegyelme új állomásra szólít, szomorúan és fájdalommal távozom innen. Ezt a bánatos bucsuzkodást csak az az öröm teszi elviselhetővé, hogy most majd

nagyobb téren és terjedelmesebb hatáskörrel dolgozhatom egyházamért és az emberiség-ért.

A száz éves timisoarai templom alapos renoválása

Megkérjük Argay püspököt, hogy beszéljen timisoarai működésének főbb mozzanatairól.

— Hangsúlyozom, hogy munkálkodásom pillére az az erős alap volt, amelyet számunkra néhai Bohus Károly főesperes husz évi szorgalmával lerakott. Évtizedekig eltart, amíg utódai gyümölcsöse érlelik mindazt, aminek magvát Bohus elvetette. Büszkeséggel töltött el, hogy a timisoarai evangélikus egyház száz éves fennállása alkalmából 1939-ben teljesen renováltuk templomunkat.

A félmillió leles javítást a hives nagy áldozatkész-sége tette lehetővé. Ebben sok érdeme van dr. Wachsmann Alvin egyházközségi felügyelőnek, ki mindenkor jó barátom és hűséges munkatársam volt. Az egyházi belélet terén megvalósítottuk a vasárnapi iskolát, amelynek átlag száznegyven hallgatója volt. Nyolc csoportban és pedig kerületenkint dolgoztunk a vasárnapi iskolában.

Szerető gonddal foglalkoztunk az ifjúsági munkával

és a Biblia-körben igyekeztünk arra, hogy a fiatalság lelkében a hit, az Isten és az emberek iránti szeretet minél mélyebb gyökereket verjen. Az evangélikus nőikkel a nőszövetségben, a férfiakkal pedig a presbiteri konferenciákon foglalkoztunk és értékes megértésre ta-

Aradi programjának fontosabb pontjai

Kérésünkre Argay püspök nyilatkozik jövőbeli programjáról is:

— Mint egyházkerületi püspök egyben Arad evangélikus egyházának vezető lelkése is leszek.

Az aradi egyházközség a nyáron tartott választáson tett meg engem vezető lelkésszé, ugyanakkor Dénes Béla eddigi segédlelkésszé másodlelkésszé. Ismerem Dénes Béla eddigi működését és tudom, hogy hűséges és szorgos munkatársam leszek. Mi a szándékom Aradon? Tovább fejleszteni az egyház belső életét és hathatósabban gondozni a szórványokat, mint az eddig lehetséges volt. Nem az akaratton mulott ez eddig sem. Frint Lajos, a megboldogult szuperintendens és aradi vezető lelkész magas koru volt, beteges, törődött, Dénes Béla mint segédlelkész egyedül képtelen volt mindent elvégezni.

Iskolát szeretnék Aradon az evangélikus tanulók számára, továbbá evangélikus árvaházat, evangélikus aggok házat és evangélikus kórházat.

Ezek azonban már olyan intézmények, amelyek nem egyedül az aradi egyházközség, hanem az egész bán-sági egyházkerület áldozatkészességét kívánják és ennek is lesznek tulajdonai.

— Az egyházkerület ügyeinek vezetése — folytatta szavait a püspök — kétségtelenül sok munkát kíván, de hiszem, hogy velem lesz Isten kegyelme.

láltunk. A tanulóifjúság hitoktatását Jézus szellemében végeztük. Istentiszteleteket tartottunk nemcsak belvárosi templomunkban, hanem Ronaton, Chişodan, Crişantelepen is.

A város környékén összesen tizenöt szórvány-központot hirdettük az ígét.

Argay György püspök egyszerre csak nem magáról beszél, amikor ezeket mondja:

— Hogy ez a sokoldalú tömörked munka végezhető volt, azt annak köszönhetem, hogy mellettem állott szorgalmával és tetterejével Schemmel Viktor másodlelkész. Mindenkor odaadó, szolgálatkés munkatársam volt, aki sohasem fáradt el és sohasem panaszkodott a sok munka miatt, amelyet mindig jószívvvel és örömmel vállalt.

Most, hogy én távozom, átveszi tőlem — egyelőre mint adminisztrátor — az egyházközség vezetését.

Nyugodtan adom át neki az egyházat, mert tudom, hogy az jó és megbízható kezekben lesz. Tisztában van Schemmel Viktor is azzal, hogy a timisoarai evangélikus egyház Bohus Károly előzetes munkája és irányításában nélkül sohasem érhetne volna el fejlődésének mai szép fokát és meggyőződése, hogy tovább kell haladni a Bohus által kijelölt uton.

Az egyházkerületnek összesen husz önálló egyháza és számos szórvénya van. A hives lélekszáma harmincöt ezer.

Argay György püspök a szombat esti presbiteri ülésen való hivatalos bucsuzás után, hiveitől vasárnap délelőtt bucsuzik az ősi templomban. Délelőtt féltizkor német istentisztelet lesz. Ennek megemlézése után Argay püspök megjegyzi:

— Német hivesim részéről mindenkor a legteljesebb megértést tapasztaltam. Hálás vagyok nekik azért a sok és önként ajánlott áldozatért, amelyet egyházuk fejlődése és a templom érdekében mindig szívesen hoztak.

Hálás vagyok nekik azért is, mert egyházunkban összes hivelmmel mindig a legigazibb egyetértésben és testvéri szeretetben éltek. Hiszem, hogy ez a jó viszony és békeség ezentul is megmarad s az egyház a megindult fejlődés útján tovább halad az Isten dicsőségére.

Magyar hiveitől a püspök vasárnap délelőtt tizenegy órakor bucsuzik istentisztelet keretében. Azután megszűnik timisoarai vezető lelkész lenni. Október első napjaiban átköltözik Aradra és ezentul már csak püspöki minőségben látogató el majd eddigi és jövőbeli működésének színhelyére.

Távlataok

Mit is az olasz sajtó?

GIORNALE D'ITALIA. A Nagybritannia elleni tengeri offenzíva minden körzetben kíméletlenül folyik. — írja Virginio Gayda. Az olasz gyorshajók behatolása a gibraltári belső kikötőbe bizonyítja, hogy tengereseink előtt nincsenek leküzdhetetlen támaszpontok, illetve akadályok. Ahhoz a huszezer tonna brit kereskedelmi hajóterhez, melyet Gibraltárnál az olasz haditengerészet elsüllyesztett, hozzászámítandó a németek által ugyanezen a napon megsemmisített nyolcvanhatézer tonna. Mindez rossz kilátás az amerikai tengeri őrzőerő és karavánkíséretnek számára és Anglia szövetségeseinek számolniuk kell a kockázattal, melyet magukra vállalnak, ha újrat húznak a tengelyhatalmakkal. A teleni háboru nem biztosította Anglia számára azt a „háladéket”, melyben a londoni kormány épp úgy bizakodott, mint az amerikai háborúspártiak. Ellenkezőleg; Anglia és az Egyesült Államok újabb erőpozarásra kényszerülnek. Az északi frontszakaszon a német hadoszlopok harmincöt kilométer mélységben behatoltak a szentpétervári ostromzárba. A nagy hadihári központ már teljesen megbénult. A kelati front középső szakaszán a német erők továbbra is súlyos veszteségeket okoznak az ellenségnek. Délen, Kiew körzetében óriási arányokat ölt a szovjet vereség; az előrenyomulás — az olasz csapatok közreműködésével — tovább folyik Charkov felé. Uj offenzíva körvonalai bontakoznak ki a Don-folyó Azovi-tengeri torkolatánál fekvő Rostov irányában, tehát a Moszkvát Kaukázussal összekötő vasútvonal ellen. Főlősleges hangsúlyozni, hogy ez az offenzíva létalapjaiban rendíti meg a Szovjetuniót s a most következő hadműveletek e körzetben közvetlenül fenyegetik az angol érdekeket. A Szovjetunió a tönk szélére jutva sürgős segítséget kér. Az angolok és amerikaiak fogadkoznak, hogy harcolják a szovjetuniót a Szovjetunióba. Aki azonban tekintetbe veszi, hogy a Szovjetunió eddig repülőgépek és tankok tízezeit vesztette el, beláthatja, hogy az angol-amerikai ígérgetés nem egyéb, mint csufos szédelés. A reászakadt hihetetlenül nagy szerencsétlenségben a Szovjetunió egyedül maradt. Beteljesedett az, amit előre láttunk: az oroszok csak agyutöltelékek voltak Anglia számára s ugyanarra a sorsra jutottak, mint Nagybritannia többi szerencsétlen szövetségese. A Szovjetunió áldozata nem használ Angliának. A londoni „Times” beismerte ezt, sőt megjegyzte, hogy a vörös hadsereg vereségei kétségessé teszik a demokráciák győzelmét. A „Times” elég későn szánta rá magát annak beismerésére, amit mi már régóta hangoztatunk: hogy a háboru, minél tovább húzódik, annál borzalmasabbá válik az angol birodalomra — fejezi be cikkét Virginio Gayda.

PICCOLO. A Szovjetunió elleni hadviselés eddigi mérlegét készítette el a Piccolo és azt írja, hogy a szovjet hadsereg embertartaléka a felére esökkent. Legalább hat millió szovjet katona halt vagy sebesült meg, illetve esett hadifogságba eddig. Ezzel összehasonlítva a német veszteségek jelentéktelenek. Sztalin csapatai anyagszűkében vannak. A Balti-államok körzetében létesített védelmi berendezések megsemmisülése, a szentpétervári front közelj összeomlása, Ukrajna meghódítása és a Donec-medence küszöbönálló elfoglalása után a szovjet hadsereg már nem szedheti össze magát és nem kerülhet egységes taktikai vezetés alá. A közlekedési vonalak túlnyomó többsége megsemmisült. A szovjet központosítási rendszer a nagy városok közötti forgalom megszakításával megbénult. A Donec-vidék elleni offenzíva rövidesen lehetetlenné teszi a szovjet hadsereg kaukázusi kőolajjal való ellátását, petróleum nélkül pedig nem lehet folytatni a háborút. Sőt mi több: a szovjet közlekedés is akadályokba ütközik, mert a szovjet földművelés gépesítve van és nagymennyiségű kőolajat vesz igénybe. Ha Sztalin ragaszkodik a háboru hasztalan és kilátástalan folytatásához, a mezőgazdasági gépekhez szükséges fűtőanyag hiánya miatt ötvenmillió embert éhhalálba dönthet...

FORDITÁST

román és magyar nyelven, okmányokat, irodalmi és szakmüveket

VÁLLALOK

Cimket a timisoarai kiadóba kérek

Németország nem gyakorol nyomást az ankarai kormányra

Berlinből jelenti a Rador: Az utóbbi napokban tartotta magát a hír, hogy Törökország nyilatkozni fog és kinyilvánítja, hogy továbbra is ragaszkodik szigorúan semleges magatartásához.

Ezzel kapcsolatban a Wilhelmstrassen kijelentették, hogy Berlin semmiképp sem fog nyomást gyakorolni az ankarai kormányra, tekintettel arra, hogy a német-török viszony teljesen normális.

A volt perzsa sah minden vagyonát Irán népének adományozta

Teheránból jelenti a Havas-OFI-ügynökség: Amerikai hírforrás szerint

a volt perzsa saht mindaddig visszatartják, amíg a koronaékszerek ügye rendeződik.

A volt iráni uralkodó elutazása céljából egy személyszállító hajó érkezett a benderabasi kikötőbe, az iráni kormány pedig, washingtoni követe útján, lépéseket tett arra vonatkozólag, hogy a trónjavesztett

uralkodó beutazási engedélyt kapjon az Egyesült Államokba és a délamerikai államokba.

Ugyancsak teheráni Havas-OFI jelentés közli, hogy

a volt perzsa sah okmányt írt alá, melynek értelmében minden vagyonát az iráni népnek adományozta.

A volt sah külföldi bankoknál levő folyószámláit semmisnek nyilvánították. (Rador)

Bulgária háboruba lépése valószínűtlen — hangoztatják Berlinben

Berlinből jelenti a Rador: Bár a közkeletű fesszültség eddig nem enyhült, berlini hivatalos körökben mindazonáltal hangoztatják, hogy Bulgária háboruba lépése nem valószínű. Törökország magatartására vonatkozólag mértékadó helyen közölték,

hogy Németország nem intézett szenzációs jellegű követeléseket Törökországhoz. A folyamatban levő német-török gazdasági megbeszélések jellege nem változott s azok megmaradtak a kizárólagosan gazdasági tárgyalások keretében.

Nyerészkedésen alapul és pazarlásra vezet Amerika fegyverkezési programja — hangsúlyozta Nye szenátor

Bostonból jelenti a Német Távirati Iroda: Nye amerikai szenátor kijelentette, hogy az Egyesült Államokat inkább a gazdasági katasztrófa fenyegeti és nem a külső ellenség. A fegyverkezési program rossz, — hangoztatta Nye szenátor, — nagy nyereszkeszámra és pazarlásra van alapozva.

A továbbiakban a szenátor ama véleményének adott kifejezést, hogy az Egyesült Államok hadbalépése lehetetlenség, annál is inkább, mert a kongresszus visszautasítja majd a semlegességi törvény megszüntetésére tett javaslatot. (Rador).

A háromhatalmi egyezmény első évfordulóját fényes ünnepségek keretében ülik meg Tokióban

Tokióból jelenti a Rador: Toyoda japán külügyminiszter szombaton villásreggelit ad a háromhatalmi egyezmény megkötésének évfordulója alkalmából. A diszlakomára negyven diplomatát hívtak meg, közöttük a német és olasz nagykövetet, a román követet és magyar ügyvivőt. A japán kormány részéről megjelenik, Toyoda külügyminiszteren kívül, a hadügyminiszter és a kormány tájékoztató irodájának főnöke. Meghívást kaptak az összejövetelre a tokiói német, olasz, román és magyar kulturintézetek elnö-

kei is. A diszlakomát ünnepség követi, melyen a különböző ifjúsági szervezetek, stb. négyezer tagja vesz részt. Az ünnepélyen beszédek hangzanak el.

A NÉMET SAJTÓ ÉS RÁDIÓ MÉLTATÁSAI

Berlinből jelenti a Rador: Ma van egy éve, hogy aláírták a háromhatalmi egyezményt. Ez alkalommal a német sajtó és rádió ünnepi cikkekben méltatja e diplomáciai megállapodás jelentőségét, mely az új világrend létrehozásáért folytatott harc fontos tényezője.

„Kevés a fizetés” — „Félek a harctól!”

Ezzel az indoklással lépett ki hat amerikai repülő Nagybritannia szolgálatából

Newyorkból jelenti a Német Távirati Iroda: Az „United Press” Londonból érkezett jelentése közli, hogy öt amerikai repülő, miután küldetésük határideje lejárt, megtagadta, hogy belépjenek a brit harci repülők kötelékébe. Visszautasító magatartásukat az azal indokolták, hogy

nagyon kevés a felajánlott fizetés.

Egyik repülő kijelentette, hogy azért lép vissza, mert fél a harctól.

Ezt a hat amerikai repülőt a brit hatóságok visszaküldik az Egyesült Államokba, ugyanakkor árulással vádolják őket. (Rador).

Egy lépéssel tovább:

Javaslatot terjesztettek a washingtoni szenátus elé a semlegességi törvény megszüntetésére

Washingtonból jelenti a Rador: Mc Kellar demokrata szenátor javaslatot terjesztett a szenátus ülésére, melyben a semlegességi törvény megszüntetését indítványozza. A szenátor javaslatát azal indokolta, hogy a semlegességi törvény teljesen ellenke-

zik az Egyesült Államok politikájával s bár e törvényben volna, a washingtoni kormány nem tulajdonít neki semmi jelentőséget. Ezért a semlegességi törvényt meg kell szüntetni.

Élelmiszerfogyasztási korlátozásokat léptetnek életbe az Egyesült Államokban

Stockholmból jelenti a Stefani Iroda: Az „Aftonbladet” című svéd lap washingtoni értesülése szerint a Nagybritanniába ezután küldendő élelmiszerszállmányok nehézségeket idéznek elő az Egyesült Álla-

rok közelítésében s ezért az amerikai kormány a tej, vaj, gyümölcs és zöldségfogyasztás korlátozását tervezi. (Rador).

Roosevelt kerüli a szakítást Japánnal?

Newyorkból jelenti a Stefani iroda: A csendes-óceáni kérdés szabályozása ügyében folytatott japán-amerikai tárgyalások válságos fordulathoz jutottak. Roosevelt minden erőfeszítése arra irányul, hogy a végleges szakítást megakadályozza.

Irakban még mindig tart a lázongás

Ankarából jelentik: Irak miniszterelnöke, Madfai, nyilatkozott az „Agence Arabe” hírügynökségnek és megállapította, hogy Irakban még nem sikerült teljesen helyreállítani a rendet s a Rasid el Kaylani idején kezdődött angolellenes lázadás még mindig visszhangra talál a nép körében. (ESS)

Argentina külpolitikai álláspontja a jövő héten tisztázódik

Buenos Airesből jelenti a Német Távirati Iroda: Csütörtök este Argentina kormánya minisztertanácsot tartott, melyen résztvett a hadügyminiszter is, aki most tért vissza Chillében tartott hivatalos utjáról. A minisztertanács ülése másfél óráig tartott.

Castillo helyettes köztársasági elnök a minisztertanácsi értekezlet után kijelentette, hogy

a kormány külpolitikai állásfoglalásáról csak a jövő héten adnak ki közleményt.

A legutóbbi katonai incidensekkel nem foglalkozott a minisztertanács, — hangoztatta Castillo, — mert ebben az ügyben személyes utasításaim a mérvadók. (Rador).

Knox ellenőrző szemleuton

Amszterdamból jelenti a Német Távirati Iroda: A Reuter brit hírszolgálati ügynökség közölte, hogy Knox, az Egyesült Államok tengerészeti minisztere egy amerikai hadihajó fedélzetén a Bermudákra érkezett. Knox miniszternek az a feladata, hogy a brit gyarmaton létesített amerikai védelmi szervezeteket ellenőrizze.

Kilépett a hadseregből az Egyesült Államok volt berlini katonai attaséja

Newyorkból jelenti a Rador: Az „United Press” washingtoni értesülése szerint Smith alezredes, az Egyesült Államok volt berlini katonai attaséja és Lindbergh volt ezredes barátja, annak ellenére, hogy még csak negyven éves, kilépett a hadsereg kötelékéből. A newyorki jelentés azt mondja, hogy Smith alezredes feletteseitől kapott parancs alapján szünt meg a hadsereg tagja lenni. Smith alezredes Németországból való visszatérése óta a hadsereg tájékoztató szolgálatánál működött, mint a német előrenyomulási módszer technikai kérdéseinek szakértője. Smith alezredes a visszalépését bejelentő kérvényben egészségi okokra hivatkozott.

Kémkedés miatt elítélt észt tengerész. Stockholmól jelenti a Rador: Hivatalosan közölték, hogy Sleim Sorkin észt tengerészt kémkedés miatt egy évi és három havi börtönrre ítélték. Sleim Sorkin bevallotta, hogy folyó év február 14-ike és május 12-ike között megkísérelte, hogy egy idegen hatalom képviselőjének adatokat nyújtson a Svédországban letelepedett észt menekültekről.

FORUM ARAD — Telefon 20-10
a nagyfilmek színháza

MA!

GINGER ROGERS

minden eddigit felülmúló filmremeke

A szélvészhisasszony

JAMES STEWART

Műsoron kívül a legújabb 7. sz. háborus híra színes MICKEY MOUSE pótműsor
Előadások 3, 5, 7-15 és 9-80-kor

HIREK

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

Timișoara, I. Brătianu-tér 3.
Telefon: 28-10.

Aradi szerkesztő: Babuceay György
Eminescu-utca 8. Telefon 17-11.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Belföldön házhöz való kézbesítéssel együtt havonta 80. —
fél, negyedévre 240. — lei, félévre 460. — lei és egész évre
900. — lei. Magyarországon havonta 4. — pengő, negyed-
évre 12. — pengő, félévre 24. — pengő és egész évre
48. — pengő.

Hatóságoknak, közhivataloknak és közüzemeknek, gyá-
raknak, vállalatoknak és részvénytársaságoknak a rendszeres
előfizetési díj kétszerese.

Az alvás ellenőrzése

Egy amszterdami egyetemi tanár olyan készüléket szerkesztett, amelynek segítségével pontosan regisztrálható az alvás görbéje. A roppant érzékeny készülék, amely ultrarövid sugarakkal dolgozik, nemcsak az álmot mélyeséget jelzi, hanem az agy funkcióit is: az álmot vagy öntudatlanság alatti reflexiókat is méri. Az orvos kísérletei alatt megállapította többek között, hogy a szellemi munkás és a fizikai munkás alvásánál lényegesen a különbség. Amíg a fizikai munkás alvása az első négy órában fokozatosan mélyül és csak hajnalában éri el a legmélyebb pontját, addig a szellemi munkás alvása már az első órában eléri a mélypontot és azután fokozatosan veszít intenzitásából. A legérdekesebb megfigyeléseit gyermekeken végezte s kimutatta, hogy a gyermekek alvása minden esetben álmokképzettel jár. Ez a jelenség a felnőttéknél csak szörvényszerűen lép fel. A nők általában éberebben alszanak, mint a férfiak s legmélyebb álmukból is felriadnak olyan ingerekre, amelyekre a férfiak nem is reagálnak. A kísérleteket orvosi körökben nagy érdeklődéssel fogadták és annak a sebészeti altatósoknak is hasznát fogják venni.

— **Kihallgatások Antonescu miniszterelnökhelyettesénél.** Bucurestiből jelenti a Rador: Antonescu Mihai miniszterelnökhelyettes szeptember 25-én kihallgatáson fogadta Tomas tábornokot, Renato Bova Scoppa olasz, Petroff Csomakoff bolgár és Eduard Palín bucarestii finn követet.

— **Polgárok, jegyzetek visszacsatolási kölcsönt,** mert ezzel bizonyosságot teszték arról, hogy a fronton harcoló katonákért megteszték kötelességeiket.

— **Ioanitu Alexandru tábornok előléptetése „post mortem”.** Bucurestiből jelenti a Rador, hogy a hivatalos lapban dekretum jelent meg, amely szerint Ioanitu Alexandru dandártábornokot a harctéren szerzett rendkívüli érdemeiért halála után hadosztály-tábornokká léptették elő.

— **A német nagykövet kihallgatása** Argentína miniszterelnökénél. Berlinből jelenti a Rador: A buenos-airesi német nagykövet kihallgatáson jelent meg Argentína miniszterelnökénél. E tényt élénken magyarázza az amerikai és európai sajtó. A német-argentin viszonyban észlelhető változást összefüggésbe hozzák a megismétlődő németellenes tüntetésekkel, mellyeket az argentinai hatóságoknak nem sikerült idejében megakadályozniuk.

— **Legideálisabb hashajtó, vértisztító, ope-** hajtó a Dr. Földes-féle Solvo-pirula. Székrekedés, bélszűrés, rossz emésztés, gyomorrontás felfúvódás, gyomor- és bélfájdalmaknál teljes gyógyulást nyújt. Egy doboz ára 30 lei. Minden városi és vidéki gyógyszerárban és drogériában kapható.

— **Vesztegetés miatt letartóztatott bucarestii zsidók.** Bucurestiből jelenti a Rador: A nemzetvédelmi minisztériumhoz beosztott egyik magasrangú katonatisztet a legutóbb Sultanovici Horatiu és Ilescu Ioan bucarestii egyének meg akarták vesztegetni, kérve, hogy a Sultanovici vezetése alatt álló gépkocsivezetői iskola részére mentsen fel husz zsidót. A husz személy a főváros leggazdagabb zsidójai közül került volna ki és azt a célt szolgáltatta volna, hogy ezek mentesüljenek a közmunka alól.

A kultura haladásával terjed a szemüveg viselete

Irodákban, műhelyekben ma egyre több és több ember visel szemüveget. Férfiak, nők egyformán. Még a fiatalok is! Mi ennek a magyarázata? A kultura haladása. Mind több és több ember ismeri fel a szemüvegviselés szükségét. Kezdjük megközelíteni azt, ami Amerikában már vagy három évtizeddel ezelőtt megvalósult. Ott a legcélszerűbb fénytörési hibát sem hagyták szemorvosi vizsgálat és szemüveg nélkül. Még a nők sem irtóznak a szemüvegektől — fiatalok sem — és nem érzik lehetetlennek a szemüvegviselést egyetlen foglalkozási körben sem. Az optikai ipar újabbkori haladása nagyban előmozdítja a szemüveg elterjedését azzal, hogy optikailag kifogástalan, egyúttal kényelmes és egyben szép pápaszemeket hoz forgalomba. A szépség azonban egyéni dolog: ami az egyik arcnak a szépségét nem rontja, a másikat esetleg elcsufítja. Az optikus kereskedeleme dolga, abból a készletből, melvet a gyárak produkálnak, kinek-kinek a legmegfelelőbbet kiválasztani.

Sem a messzelátóság, sem a közellátóságnak a kis és közepes foka nem súlyos hiba, mindkettőt megfelelő szemüveggel a normális állapotba lehet visszahozni. Ami nem úgy értendő, hogy a szemüveg meggyógyítja a hibát, hanem úgy, hogy szemüveggel el látva az ilyen szem semmivel sem rosszabb a rendes szabású szemnél. Más megítélés alá esnek azonban a közellátóság legnagyobb fokai. Az ilyen szem már nemcsak hibás fénytörésű, hanem beteg szem és betegsége többnyire haladó jellegű, meg többé-kevésbé súlyos szövödményeknek is ki van téve. A messzelátóságot megakadályozni nem lehet, lévén az veleszületett hibája, hibás mérete a szemnek. Tessék egy olyan fényképezőgépet elképzelni, melynek a lencséje a filmtől tulságosan rövid távolságra van rögzítve, semhogy éles képet rajzolhatna a filmen, ilyen a messzelátó szem. Minthogy pedig minden adott hosszúsághoz lehet megfelelő lencsét találni, az ilyen fényképezőgépet a lencséjének kicserélésével rendbe lehet hozni. Így van ez a szemmel is, csak hogy a szem lencséjét nem cserélhetjük ki, hanem egyszerűen megtoldjuk szemüveggel.

Pordított az eset a közellátóságnál: az ilyen szem viszonylag tulságosan hosszú. Ezt ellenkező optikai hatású lencsével kell rendes látásúvá tenni. Van azonban egy fontos különbség: míg a messzelátóság foka nem változhatik, addig a közellátóság fokozódhatik s

szokott is fokozódni. Mert könnyű elképzelni, hogy a szemgolyó hosszabbra nyulhatik, de rövidebbé nem lehet, mint amilyen egyszer volt. Kérdés már most, lehet-e a szemgolyó tovább megnyúlását s ezzel a közellátóság fokozódását megakadályozni. A szemgolyónak ilyen alakulására a hajlam kétségtelenül veleszületett, öröklött s így el nem hárítható, de ha azt vizsgáljuk, hogy a veleszületett hajlam alapján a közellátóság gyorsan vagy lassan fokozódik-e, megállapodik-e kis fokon vagy nagyobb fokot ér el: akkor hosszú idők megfigyelései nagyon valószínűvé teszik, hogy a gyorsabb fokozódásban a hibás testtartásnak is van része a gyermekkorban és a serdülő korban. Ezért kell eltüntetni különösen a közellátó gyermekeket attól az ismeretes rossz szokástól, hogy írásnál, olvasásnál az asztallapra reafeküdjenek, rágórnyedjenek lehajtott fejjel. Mindenki könnyen megfigyelheti, hogy megfelelő lejtésű ferde asztallap ezt a hibás test- és fejtartást körülbelül lehetetlenné teszi, ezért építik az iskolai padokat ferde asztallappal.

A leggyakoribb szembetegségek nem éppen a legkönnyebben megelőzhetőek. Az egyik igen: a közönséges heveny kötőhártyahurut. A másik viszont annál nehezebben: a görvélykóros szemgyulladás. Az elsőnek, de általában minden fertőző szembetegségnek a megelőzésére elég a tisztaság. Ami azonban nem úgy értendő, hogy tiszta minden, amin nincs látható piszkos. Hanem tisztaság egészségtani értelemben, mert fertőző anyag lehet az olyan kézen is, amely nem éppen piszkos. Aki tehát olyan helyen fordul meg, ahol bármely tárgy, például ajtókilincs, kóros valóddal lehet szennyezve, annak, mielőtt a kezét meg nem mosta, éppen úgy nem szabad a szeméhez hozzányulnia, mint ahogy nem szabad mosatlan kézzel ételmiszerhez hozzányulnia, ha nem akarja magát a száján, gyomrán át valamilyen nem is sejtető fertőzés veszélyének kitenni. Már pedig fertőzés lehetőségének minden olyan hely fokozottan van kitéve, ahol sokan fordulnak meg.

A másik gyakori szembetegség, annyiban ellenpélda, hogy az elhárítására mindig volna szükséges, ami a görvélykóros és a gümőkóros, a tüdővésznek a megelőzésére szükséges. Tehát: nagyon magasfokú egészségügyi kultura, egészséges építkezés, sok levegő és napfény, jó táplálkozás, tökéletes testi tisztaság és megfelelő ruházódás.

— **A postatakarékpénztárhoz fizetendő a kisa-** játított zsidó ingatlanok bérösszege. Bucurestiből jelenti a Rador: A románosítási központ ezuton közli, hogy a városi zsidó ingatlanok kisa-játításáról szóló törvény alapján ingatlanuk átadására felszólított zsidó egyének házában bérelt lakások utáni bérösszeget a postatakarékpénztár 491-es számú csekk szám- lására fizessék. A befizetésekor feltüntetendő a bér- lő, valamint a volt tulajdonos neve, az ingatlan címe és a bérlemény sorszáma.

— **Elgazolta a vonat.** Daniel Katalin tizenégy éves Homorod közpénzügyi leányt a vasuti megálló köz- közelében egy vonat elgázolta. A leány meghalt.

— **Kommunista ügynököket tartóztattak le Szó-** fiában. Szófiából jelentik: Az állambiztonsági tör- vény alapján a bolgár rendőrség több egyént letar- tóztatott, mert kommunista érdekeket szolgáló, török- ellenes röpiratokat terjesztettek. (ESS).

— **Vizbe fulladt.** Noaghiu Gheorghe ötvenöt éves homorodi lakos a malom közelében esvedült fürdött. Közben mély vízbe került és mefulladt. Holttestét másnap találták meg a malom közelében.

— **Helyreállították a rendet a megszállt francia** területen. Berlinből jelenti a Rador, hogy Párisban és az egész megszállt francia területen helyreállitot- ták a rendet. A különleges intézkedéseket megszü- nítették.

— **Anya és leánya tragikus halála.** Baciu Maria ötvenöt éves selesui asszony és tizennyolc éves Anna nevű leánya meghaltak. A vizsgálat során megállapították, hogy anya és leánya halálát valószínűleg romlott ételtől bekövetkezett mérgezés okozta.

— **Havazott a Caransebes környékén levő he-** gyekben. A Caransebestől mintegy huszonöt kilomé- teryire levő Muntele Micen, valamint a Retezaton és Tarculon havazott.

— **Öngyilkosság.** Mari Mihály nyolevanöt éves Axente Sever közpénzügyi gazda felakasztotta magát és meghalt. Tettét súlyos betegsége miatt követte el.

— **Leleplezett aranyesempészek.** Devai tudósi- tónk jelenti, hogy Groza Petru, a Caimelul de Sus községnél levő kisebb aranybánya tulajdonosa csem- pést uton akart 189 gram aranyat eladni. Ebből a célból érintkezésre lépett Sajtós Julianna ötvenhét éves asszonnyal, aki hajlandó volt az arany értéke- sítésénél közreműködni. A csempész-aranyat Alesi Károly kereskedő üzletében akarták lemérni. A rend- őrség azonban tudomást szerzett erről és éppen az arany mérlegelésénél tetten érte őket. A rendőrségen Groza Petru és Sajtós Julianna beismerő vallomást tettek, de a kereskedő azzal védekezett, hogy nem tudta, mit tartalmaz a csomag, amelyet le akartak mérni. Megindult ellenük az eljárás.

A Monitorul Oficial

és a

Buletinul Justitiei

hivatalos lap részé a hivatalos és magán hirdeményeket és bármely bucarestii lap részére keretes s apró hirdetések elfogad és terminusra megjelentet a

Rudolf Mosse hirdető iroda, Arad, Stada Eminescu 8. Tel. 17-11

A hivatalos lapok részére vidékről küldött megrendeléseket pontosan elfintézzük és a lappelányt termi- nusra megküldjük

— **Mit lehetett kapni régen a patikában?** Az arlesi városi levéltárban megtaláltak egy receptkönyvet 1609-től s ebből a sárga írásból érdekes adatok derültek ki arra vonatkozóan, hogy mit kellett tartania minden patikának háromszáz évvel ezelőtt. Ilyen dolgok szerepelnek a listában: spanyol légy, skorpió, pincebogár, légy, béka, rák, pióca, giliszta, vaddisznó és elefántfog, farkasbél, nyulagyvelő, kékasziv, rókatüdő, kecskemáj, farkasbél, bárány-, kacsa-, borz- és kigyó- zsir, szarvasnak, birkának, kecskének gerincevelője, embervér, galambvér, bakkecskevér, szarvasagancs, egész sereg állat szőre vagy tolla. Egyike a legkülö- nösebb gyógyszereknek kétségtelenül az emberzsir volt, melyet elsősorban reuma ellen ajánlottak és használtak. Természetesen elég nehéz volt ennek a „gyógyszer”-nek a megszerzése. Mandamellét nem is az emberzsir volt a legdrágább patikaszer, hanem a szarvaszsir, ami azonban valószínűleg — nem szar- vaszsir, hanem állatból olvasztódott ki.

Köszönetnyilvánítás

Hálás szívvel mondunk köszönetet mindazoknak, akik felejtetetlen

ARANKÁNKAT

utolsó újjára elki-érték és ravatalára csokrokat és koszorúkat helyeztek.

Timișoara, 1941 szeptember 25.

A szerkesztő Schaffner István

— **NYUGDIJFIZETÉS ARADON.** Ma, szombaton kezdik Aradon a szeptemberi nyugdíjak fizetését a szokott helyen és időben. Szombaton délelőtt az M—O, délután a H—L, hétfőn délelőtt az A—D, délután az E—G, kedden délelőtt a P—S, délután a T—Z betűvel kezdődő nevű nyugdíjasok jelentkezzenek illetményeikért.

— **Hol vehetik át az aradi külvárosi lakosok az új élelmiszerjegyet.** Az aradi városi ellátásügyi hivatal közli, hogy az élelmiszerjegyek kiosztása az alábbi helyeken és módon történik: a belvárosban a rendőrség, illetve a városháza emberei minden családfőnek a lakásán kézbesítik ki legkésőbb ma, szombaton az új élelmiszerjegyeket, Pernyávában ugyan csak legkésőbb ma kell átvenni az új élelmiszerjegyet a Dorobantilor-ut 41. szám alatt levő kerületi rendőrségnél, Ségában is legkésőbb ma vehető át a Sft. Ilie-utca 15. szám alatt lévő kerületi rendőrségnél, a gájiaknak, buzsákiaknak, mossotzy-telepieknek és micalaiciaknak az illetékes közigazgatási kirendeltségnél kell átvenniük az élelmiszerjegyet. Az élelmiszerjegyet a családfő veheti át, miután igazolja magát személyazonossági igazolványával és ugyanakkor az ingatlan könyvből ellenőrizik azt is, valóban annyi személy van-e a háztartásban, ahány részére az élelmiszerjegyet kiállították. Akik szeptember 17.-e után adták be az élelmiszerjegyre vonatkozó nyilatkozatukat, azok nyolc nappal később kapják meg az új élelmiszerjegyet.

— **Bíróság elé állítják a vállalatot, amely alkalmazottairól nem készít kimutatást.** Az aradi románizációs felügyelőség ismételt felszólította az aradi és főleg aradmegyei vállalatok tulajdonosait, tegyenek eleget a felügyelőség előző felhívásainak, készítsék el és nyújtsák be az alkalmazottakról készítenő kimutatást. A románizációs felügyelőség ellenőrizni fogja az aradi kereskedelmi és iparkamarába beirt összes vállalatokat és amely vállalat nem tett eleget ezen kötelezettségnek, azt bíróság elé állítják, sőt az állam javára el is kobozhatják a szabotáló vállalatot. Az alkalmazottak bizonyítványait a vállalat igazgatójának állandóan kéznél kell tartani, mert az ellenőrzést már megkezdték. Felvilágosításért az érdekeltek az alábbi címre fordulhatnak: Románizációs felügyelőség, Arad, Carol körút 19, délután 5—7 óra között.

— **Aradon reggel hét óra előtt kell seperni a gyalogjárót.** Aradon az utcaseprők reggel hét órakor kezdik munkájukat, a háztulajdonosoknak ezért hét óra előtt kell seperetniük a gyalogjárót, hogy az onnan lekerülő szemetet az utcaseprők eltakaríthassák.

— **Halálra ítélt francia hazaárulók.** Vichyből jelenti a Rador: A gannati hadbírószak csütörtökön Gentilhomme tábornokot, a somáliai francia csapatok főparancsnokát, valamint öt tisztársát államellenes bűncselekmények elkövetése miatt halálra ítélte s elrendelte összes javaik elkobzását.

— **Aradi gépkocsivezetők katonaj jelentkezése.** Az aradi hadkiegészítő parancsnokság közli az 1913—1921 korosztályhoz tartozó hivatásos- és amatőr-gépkocsivezetőkkel, hogy katonaj irataikkal az alábbi sorrendben jelentkezni kötelesek a hadkiegészítő parancsnokságnál: szeptember 27-én reggel 8 órakor 1913—1917 korosztály, 29-én reggel 8 órakor 1918—1921 korosztály. Akik nem jelentkeznek azokat úgy tekintik, mint akik nem tettek eleget a mozgósítási rendeletnek. Ha az érdekeltek közül valaki nem tartózkodik idehaza, képviselőtében egy családtag jelentkezhetik.

— **Kifosztották lakását, amíg a kórházban volt.** Aufmut Anna aradi lakos hat hétig a kórházban volt és amikor onnan hazament Gojdu utca 5 szám alatti lakására, azt kifosztva találta. Távolléte alatt ismeretlen tettes 45 ezer leit, ruhaneműket és egyéb holmit lopott, mintegy kilencven ezer lei értékben. A rendőrség nyomoz a tettes után.

— **Az itthon lévő aradi zsidóknak vissza kell térniük munkahelyükre.** Az aradi rendőrség állambiztonsági hivatala közli az alábbi aradi zsidókkal, akik munkahelyükről hazaengedtek, hogy azonnal vissza kell utazniuk: Steinhaus Márton 1934-es korosztály, Glück Mendel Gh. Voda utca 10 sz. alatti lakos, Farkas Ernő 29 Decembrie utca 10 szám alatti lakos, Schratsberger Ernő Patrie utca 22, Holló Frigyes Cercetasilor utca 8, Guttman Ferdinand Cuza Voda utca 47, Szmuk Kálmán Gh. Lazar utca 13, Hermann Robert Gojdu utca 16, Gerő Sándor Av. Sava utca 8, Haasz Zoltán Cicio Pop 1, Hillevits József Eminescu 14, Gottlieb Mátyás Al. Gavra utca 15, Hammer Lajos Avram Jancu tér 5—6, Somló Ferenc József Carol körút 28, Guttman Ferdinand Baritiu 16.

— **Kiskoruk halálos szurkálása.** Az aradmegyei Sicula község csendőrsége jelentést küldött az aradi ügyvédségnek, hogy az elmúlt este három kiskoru fiú késekkel olyan súlyosan összeszurkálta Motiocan Octavian 19 éves legényt, hogy a szerencsétlen fiú félóra múlva meghalt. A gyilkossá vált kiskorukat őrizetbe vették.

— **Kommunista bandákat vertek szét Szerbiában.** Belgrádból jelenti a Rador: Az NTI közli Obrenovából, hogy a Száva partjain a kukoricásban rejtőző kommunista bandákat megsemmisítették. Ezek a bandák szabotázscelemekket akartak elkövetni és megakadályozták a termelőket, hogy terményeiket a városba szállítsák és így éhínséget akartak előidézni. Amikor megkísérelték a bandák Obrenovác elfoglalását, fegyveres szerb alakulatok német katonák segítségével szétverték őket. A kommunisták akkor az erdőbe menekültek. Fegyveres szerb alakulatok Beljina község közelében, Raljától mintegy kétszáz kilométernyire kommunista bandával találkozottak. Tűzharc következett, amelyben tizenegy banditát megöltek, köztük a banda vezéré is. Más tíz banditát elfogtak.

Az aradi Szociális Misszió továbbképző tanfolyamai

Reggel, délben, kora délután és estefelé nagybacska leánykák csoportjai láthatók a Greceanu utcában bemenni a 20-as számú házba vagy kijönni onnan. A kíváncsi érdeklődő hamarosan megtudhatja: a Szociális Misszió továbbképző tanfolyamai működnek ottan, a leánykák pedig ennek a korszerű életiskolának a növendékei. Az aradi Szociális Misszió immár három éve tartja fenn ezeket a tanfolyamokat, évről évre újabb és újabb tantárgyakkal kibővíti azt. Ebben az iskolai évben, amely október elsején kezdődik, kereskedelmi, nyelvi és iparművészeti csoportok fognak működni és az oktatást szakképzett előadók, tanárok és iparművészek végzik. A kereskedelmi csoportban számtant, gyorsírást, gépirást és kereskedelmi levelezést tanítanak, a nyelvi csoportban román, német és francia nyelvre, jelentkezők esetén olaszra is tanítják a növendékeket, az iparművészeti csoportban pedig szabás, varrás és különféle iparművészeti munkák, szőnyegkészítés, fafestés, batikolás stb. képezik a tantárgyakat. A tanfolyamokon az oktatás délelőtt és délután van, de sokan csak egy tantárgyból képeztetik magukat. A tanfolyamot, amelynek minden egyes tantárgya hasznos tudnivaló, élénk érdeklődés előzi meg és a jelentkezők száma máris nagy.

— **Az aradi római katolikus egyházközség irodáját ideiglenesen a Minorita-palota fölételelén lévő „Kolping” egyesületi helyiségébe helyezte át.** Bejárata a Eratianu-utcában a főtér felőli első kapun.

— **Orvosi felülvizsgálatra kötelezett aradi zsidók.** Az aradi rendőrség állambiztonsági hivatala közli, az alábbi zsidókkal, hogy azonnal jelentkezzenek a hadkiegészítő parancsnokságnál, hogy orvosi bizottság vizsgálja őket felül: Messer Sándor, Str. R. Sirianu 24. szám, Neumann Lajos, Luptei 10, Mendel Mihály, Luptei 2—4, Weinberger Misa C. Voda 11, Palutec Heinrich I. P. Traian 3, Andor Bálint, Piata Luther 3, Löwi József Gh. Ionescu 8, Bach Rosenfeld C. Voda 5, Oberländer Miksa Oncu 21, Braun Zoltán A. Vlaicu 88—90, Farkas Jakab A. Vlaicu 133, Schwartz Árpád A. Vlaicu 3, Mihály Engei Cogalniceanu 28, Márkus Tibor Consistorului 35, Merkl Sándor Romul Velicu 2, Marcovici Abraham Col. Paulian 5—7, Elías T. T. Axente 25, Mark József R. Sirianu 2, Sebestyén Ede Greceanu 5, Rosenthal Armin P. Chinezul 6, Jakabovics Miksa Bul. Regina Maria 12, Epstein József Piata A. Jancu 12, Jakabovics Sámuel Cogalniceanu 10, Lutwák József Calea Banatului 4, Dezső Izsák Piata Catedralei 1, Fisch Mózes Gerson, T. Axente 9, Feiner Adrian Ep. Radu 2, Rozz Solomon Cosbuc 51, Vleimann Imre Cetatii 5, Wagner Dezső Clorogariu 4, Sachter Vilmos T. Vladimirescu 23, Halász Ferenc Mocioni 15, Klein Oszkár Eminescu 6, Ingher Károly Bul. Regina Maria 14, Rozenberg Mayer Consistorului 48, Seiler Imre Eminescu 20, Bergher Endre Greceanu 15, Kele László Cicio Pop 7, Klein József Piata Mihai Viteazul 10, Junger Mózes G. Cernat 6, Lefkovic Vilmos G. Cernat 13, Simon Lajos Gh. Baritiu 18, Wolstein Jenő A. Gavra 14, Nutovics Salamon E. Teodoriu 3, Schönbberger Alfréd S. Gheorghie 8, Windholz Tamás T. Serb 18, László N. Kálmán, Orbán Péter Alexandri 9, Tőkők Péter Ilarie Chendi 19, Rubinstein Sándor N. Pompiliu 23, Szamek László Bul. Carol 83, Hirsch Manó Metianu 14, Klarenfeld Bernát, Kauffmann Béla T. Axente 5—7, Dávid Kálmán Axente 17, Eremias Miklós I. Vulcan 15, Fülöp József V. Stroescu 14, Schwartz Béla Socului 1, Fuchs Mór Gojdu 3—5, Friedmann Abraham Ep. Comsa 4, Hermann Fülöp Cantacuzino 36, Fülöp Sándor Ip. Traian 3, Simon Izsák Baritiu 8, Friedmann Gyula N. Oncu 24, Fritz László V. Babes 12, Fischer Antal V. Goldis 3, Epstein Béla Eminescu 40, Fruchter Pincas Ep. I. Pop 10, Feldman Károly Bratianu 17, Halász István Cloca 4, Frenkel Ferenc Calvin 6, Kovács Jenő Metianu 14, Kesler Bernát Sirianu 16, Huppert Fülöp Baritiu 23, Grünwald Jenő Baritiu 33, Heimann Károly Moş Ajun 5, Krammer Miksa Baritiu 16.

Ügyeletes gyógyszertárak

Szombaton, szeptember 27-én Aradon a következő gyógyszertárak tartanak ügyeletes szolgálatot: Niedermayer (Szerb-palota), Kain (Avram Jancu-tér) és Hajós (Regina Maria-ut).

Mozi

Aradon szombaton a mozik műsora a következő: Corso: Vörös bestiák (német film), Forum: A szélvészasszony (amerikai film).

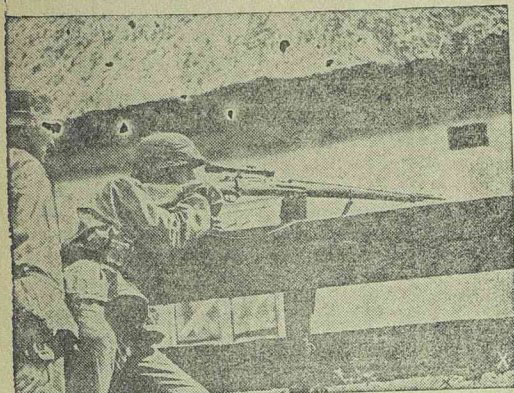
CORSO (ARAD) Tel. 23-64 Előadások: 3, 5, 7:30 és 9:30-kor

Vörös bestiák

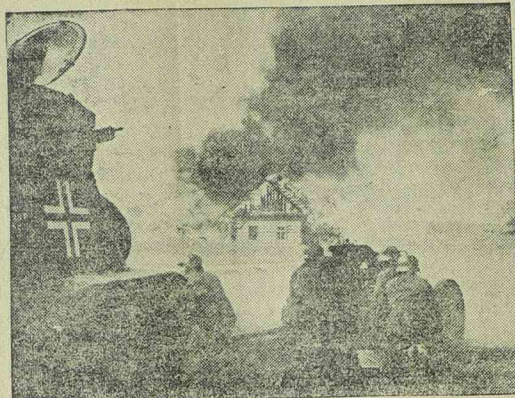
A főszerepekben:
**Camilla Horn
Werner Hinz
Theodor Loos**

A cári Oroszország bukása és a vörös bestiák uralomra jutása. Vér és borzalom, terror és kínzások. A vörös bestiák rablásainak és gyilkosságainak borzalmas sorozata. A bolsevista bandák terrorcselekményei és fosztogatásai. Husz év minden borzalma, miként lesz egy békét szerető nép átváltoztatva gyilkos bestiává. A Sebastopol-cirkáló parancsnokának tragédiája, leányának hősiessége. Az orosz arisztokrácia és polgárság kipusztulása.

A tologás elkerülése végett mindenki igyekezzen jegyét elővételben megvásárolni d. e. 11—1-ig
Le újabb UFA-journal

A keleti fronton német előőrsek a házakban rejtőző bolsevistákkal harcolnak

Német páncéltörő ágyú támadást kezd a keleti fronton

Német légharóító gépfegyver működésben a keleti fronton

= KÖZGAZDASÁG =

Pénzügyminiszteriumi rendelkezés az adókihágásoknál követendő eljárásról

A pénzügyminisztériumhoz számos panasz érkezett arra vonatkozólag, hogy az adóellenőrzéssel megbízott pénzügyi közegek kellő alaposság és körültekintés nélkül vesznek fel kihágási jegyzőkönyvet. Ezzel az eljárással — állapítják meg a panasztevők — a kincstári adminisztrációnak jelentős munkatöbbletet, az adózóknak pedig kárt okoznak, akik a később megsemmisített kihágási jegyzőkönyveket egyszerű zaklatásnak minősítik. A fentiek elkerülésére most a minisztérium körrendeletet küldött a pénzügyigazgatóságokhoz, amelyben részletes utasítást adott a pénzügyi kihágások megállapítása és ezt követő eljárás tekintetében.

A jegyzőkönyv felvétele előtt az ellenőrző közeg köteles az esetleges csalással kapcsolatos könyveket és iratokat felülvizsgálni, az illető vállalat felhatalmazott szerveitől pedig írásbeli felvilágosítások kérését.

A kihágási jegyzőkönyvet úgy jogilag, mint ténybelileg indokolni kell, nehogy később olyan magyarázatokra adjon alkalmat, ami az adókihágó ügyét szolgálja.

Ahol kétség merül fel, előzetesen újból átvizsgálandó a kérdéses vállalat könyve és a vállalati szervek újbóli meghallgatása mellett az oda vonatkozó törvény, az illető adóügyi osztály, továbbá a helyi ellenőrző közegek is igénybe veendőek. A kihágást bizonyító iratokat a jegyzőkönyvhöz kell csatolni, az egész eljárás lefolyásának mikéntjét pedig jegyzőkönyvben kell lefektetni.

A közvetítő, valamint a saját fogyasztásra szükséges cikkekre fizetett forgalmi adó elmaradása esetén

egyelőre nem kell felvenni kihágási jegyzőkönyvet, csupán a különbözeti összeggel kell megterhelni az adóalanyt

és fizetési eljárást kell indítani.

Ezt az enyhébb intézkedést azért hozta a minisz-

térium, miután új adóról van szó, ahol egyelőre vita merülhet fel úgy a számlázandó érték, mint az adókulcs nagysága tekintetében. A megadózásra kerülő termékekre vonatkozó adatok viszont a kérdéses gyár könyvében szerepelnek és így nem állhat fenn a csalás kritériuma. Ahol az ellenőrző közegek egyszerű fizetési késedelmet állapítanak meg, a törvényes késélmű kamat hozzáadásával terhelik meg a késedelmes fizetőt. Azokban az esetekben, amikor bizonyos őrlepek téves használatáról, vagy ezeknek a pénzügyi hatóságok által törté-
nendő láttamozásának elmaradásáról van szó, utbaigazítást és utasítást adnak a fentiek kiküszöbölésére.

A fogyasztási adótörvény kihágása miatt felvett jegyzőkönyvekben feltüntetendő a ténylegesen elkobzott áru mennyisége, valamint annak a személynek a neve, aki megőrzésre kapta.

A miniszteriumi körrendelete rámutat arra, hogy a vállalatokról csak abban az esetben tehető fel a teljes jóhiszeműség, ha a közvetítő és saját fogyasztásra használt termékek mennyiségének megállapításánál részletesen leírják a gyártási eljárást, a számlázási érték meghatározásánál kimutatják a felhasznált nyersanyag értékét, a kezelési költségeket, ugyanakkor a termékeknek más hasonló gyáraknál való számlázási értékét, végül újonnan forgalomba hozott termékeknel az eladási árat és esetleg mintát.

Közli végül a minisztérium, hogy nem szándéka kihágási jegyzőkönyv halmazhoz hozzájutni, egyedüli cél a kivetett adók és illetékek behajtása. A törvényben előírt büntetések az inkorrekt adóalanyok megrendszabályozására szolgálnak. Azokat az ellenőrző szerveket, akik elhanyagolják munkájukat, vagy kellő alap nélkül és elégtelenül indokolt kihágási jegyzőkönyvet vesznek fel, megbüntetik.

A későbbi eljárás során adatainak minősített és így megsemmisített jegyzőkönyveket a jövőben az adókihágó szervek alapul használják.

Román-török gazdasági tárgyalások kezdődnek. Ismeretes, hogy a tavaly szeptember 27-én megkötött román-török kliring és fizetési egyezmény ez év szeptember 27-én lejár. Kölcsönös megegyezéssel a megállapodást egyelőre két hónapra meghosszabbították. Tekintve, hogy az egyezmény végrehajtásában akadályok merültek fel, amelyek szükségessé teszik a megállapodás módosítását, november elején török gazdasági bizottság érkezik Bucurestibe, hogy az új szerződésről tárgyalásokat folytasson.

Illetégmentések a Casa Constructiilor eladási szerződésai. Tekintettel arra, hogy a Casa Constructiilor közintézmény jellegével bír és céljai közé tartozik a köztisztviselők és a társadalombiztosító pénztár központi tisztviselői részére olcsó lakások építése, a pénzügyminisztérium úgy intézkedett, hogy valahányszor az eladási szerződésben a Casa Constructiilor mint eladó szerepel, a szerződés mentes minden illetéktől.

Magánkézben levő vasutársaságok kötelezettsége. A hivatalos lapban megjelent rendelet törvény kimondja, hogy azok a közszégi, megyei és magánkézben levő vasúti vállalatok személy- és teher-, valamint kőolajszállító kocsijai 1943 október 1 után csak akkor közlekedhetnek a CFR vonalain, ha önműködő fékkel szerelik fel.

HAZAK FÖLDEK SZÖLÖK MALMOK TELKEK ELADASA VETELE CSERÉJE minden árfokozatban **Hatschek ügynökség** Arad, Bul. Carol 17 (volt 46) Tel. 16-5

Német hitelpénztári jegyek beváltása. A pénzügyminisztérium utasítást küldött a pénzügyigazgatóságoknak a keleti frontról sebesülten hazatért román katonák német birodalmi hitelpénztári jegyeinek (Reichskreditkassenschein) beváltása tekintetében. Ismeretes ugyanis, hogy az ott harcoló román katonákat ilyen hitelpénztári jeggyel fizetik, amelyet hatvan leies árfolyamon váltanak be.

Fémipari vállalatok nyilvántartása készül. A nemzetgazdasági minisztérium iparfejlesztési osztályának fémipari szolgálatánál kimutatást készítenek mindazokról a vállalatokról, amelyek hozzá tartoznak, amelyekben részt vesz, vagy amelyeknek ellenőrzése alá tartoznak. Az összeírás munkálatait folyamatban vannak és ennek elkészülte után a kérdéses vállalatok husz napon belül megkapják másolatban a határozatot. Minden beszámoló és jelentés, amelyet ezek a gyárak a minisztériumhoz küldenek, a fémipari szolgálat főnöke vizsgálja meg, aki az akadály nélküli működés érdekében intézkedéseket hoz.

Hivatalos devizaárfolyamok. (Az első szám a vételt, a második az eladást jelenti). Szabadforgalmu devizák (90 százalékos felárral): Dollár 187.60—195, svájci frank 43.81—45.54. Kliring devizák: Drachma 1.21—1.22, dinár 2.898—2.05, német márka 59—60, szovjet korona (38 százalékos felárral): 4.68—4.77, pengő 26.50—27, dán korona 30—30, finn márka 2.50—2.50, török font 92—92, francia frank (38 százalékos felárral) 3.16—3.28, olasz lira 9.50—9.50, leva 1.60—1.68. Font devizák (90 százalékos felárral): Angol font 756.90—786.29, egyiptomi font 776.34—806.93, palesztinai font 759.81—789.74.

Határidő napló

SEPTEMBER 30:

A román és az országban állomásozó német katonai egységek részére törént szállítások után esedékes bélyegilleték, fogyasztási és forgalmi adó eddig a napig kifizetendő.

Behozatali regiszterek láttamozása lejár. Rekvirálási bönök bevonása és kifizetése eddig a napig történik.

Fa- és gumitalpu textilcipők vámkedvezménye lejár.

OKTÓBER 1:

Forgalmi adót fizető vállalatok pénzügyi ellenőrzési könyv kötelezettsége ezen a napon kezdődik.

OKTÓBER 10:

Kertészek forgalmi adója havonta eddig a napig kifizetendő. Öcskavas készletek havonta eddig a napig bejelentendők.

OKTÓBER 11:

Alkalmazottal dolgoztató másolóirodák a nemzetgazdasági minisztérium július 11-én kiadott 40671. számú rendelete alapján kötelesek cégüket bejegyeztetni.

OKTÓBER 12:

50 és 100 leies érmék forgalmi értéke lejár.

OKTÓBER 15:

Juh- és bányabőrök zárolásának feloldása. Régi utlevél bélyegek érvénye lejár. Zárólt gyapjúkészletek beszolgáltatásának határideje.

A behajtási pénzügyigazgatóságok megkezdik a négy és felszázalékos kamatozású „Renta unificata 1941” elnevezésű kötvények szétosztását.

Amateur-fényképeket Nagyításokat Reprodukciókat készit

FOTO STUDIO ENGEL ENDRE

Timisoara 1., Piața Libertății 4. Tel. 34 30

SPORTTESEMÉNYEK

A Basarabia-kupáért folyó körzeti bajnokságok mai és holnapi műsora

A nehezen megindult körzeti bajnokságok, most már teljes erővel folytatódnak és ugylátszik népszerűség dolgában is gyarapodnak. Ma és holnap 28 mérkőzés kerül lebonyolításra, amelyeknek műsorát alant adjuk.

Az első csoportban kétségenkívül az UDR—Chinezul-CAMT találkozó a legérdekesebb.

Ez a mérkőzés rangadó ebben a csoportban, aminek érdekességét növeli az a körülmény, hogy az UDR még egyetlen gólt sem kapott az eddigi mérkőzéseken. A varázs, amely Konrad hálóját védi ezen a mérkőzésen alighanem megtörik, mert a Chinezul-CAMT egyesült csapata igen jó játékerőt képvisel és eddig minden mérkőzését megnyerte. Mindent egybevetve nagy harc lesz vasárnap Resitan a két együttes között a bajnoki pontokért.

Az első csoport többi három mérkőzése Timisoara-n lesz ugyancsak vasárnap. Az Electrica pályán délután kettős mérkőzés lesz. Félhárom órakor a Ripensia—SSMR,

míg utána félöt órai kezdettel az Electrica—Vulturii találkozó

kerül elődöntésre. A mostani Ripensianak kemény ellenfele lesz a resitai munkáscsapat, míg ezzel szemben az Electrica minden valószínűség szerint könnyen győz majd a lugojaik felett.

A második csoportban a Mica Bradon játszik az aradi Transilvaniával. Aradon pedig két mérkőzés lesz: Az Astra—SGA és a Crisana CFR—Unirea meccsek.

A negyedik csoport mérkőzései: Lonea—CFR Simeria, DM Cugir—Minerul, Corvinul Deva—Aninoasa.

V. csoport: Ariesul—Victoria Cimentul, Industria Sarnei—Solvay.

VI. csoport: Brasov: ACFR—Metrom, UAB—Malaxa, Barsa—Voina.

Ezek a mérkőzések mind vasárnapra vannak kitűzve. Bucurestiben azonban a X. csoport mérkőzései közül kettőt, az Unirea-Tricolor—Carmen és Venus—Olimpia meccseket már ma szombaton játsszák le. Vasárnap ugyancsak két mérkőzés lesz ezek: Sportul Studentesc—Turda és Juventus—Rapid. Amint látható a Carmen mégis meggondolta magát és tovább játssza a Basarabia kupáért, de ez valószínűleg nem mentesíti a jól megérdemelt büntetéstől.

Sport hírek mindenfelől

Az olasz labdarugóbajnokság októberben kezdődik, mert Olaszországban még nyári szünetet tartottak. Most kezdődnek az edzések. A bajnok Bologna csupán a régi játékosaira támaszkodva nehezen tudja majd a bajnokságát az idén megvédeni, mert sok csapat nagy erősítéseket végzett a holtidényben. Így főleg a torinói Juventus lesz veszélyes, mert többek között az országos válogatott Olmi és Locatelli is náluk játszik már. Az Ambrosiana és a Roma megfiatalított csapatokat küldenek a csatásorba, de a beavatottak szerint a Genua és a Torino is beleszól majd a nemso-kára kezdődő bajnokság kialakulásába.

A szlovákok által a horvátok ellen Pozsonyban megnyert atlétikai viadalon két új szlovák csúseredmény született: 800 m-en Masura 2:02,9 és a győztes 4x100 váltó 44,7 mp-es idejével.

Svájci bajnoki labdarugóeredmények: Servette—Zürich 5:2 St. Gallen—Luzern 2:1, Bienne—Nordstern 3:0, Cantonal—Chaux de Fonds 2:0.

November 1-én Szófiában Berlin—Szófia városok közötti labdarugó mérkőzés lesz. Egy hét múlva november 8-án a szófiai csapat Münchenben szerepel az ottani városi válogatottal szemben. A szófiai válogatott néven szereplő csapat mindkét alkalommal tulajdonképpen a bulgár válogatott csapat lesz.

Nagy érdeklődés előzi meg a budapesti MAC vasárnapi atlétikai viadalát. A versenyre eddig 460 nevezés futott be, ami sokkal több, mint amennyi az országos bajnokságokon volt. Nagy közlemény lesz a 100 m-en Gyenes, Csányi és Sir dr., az 500 m-en Szilágyi és Csaplár között. A verseny műsorán szerepel egy 10x100 m-es váltófutás is, amelyre tizenhat csapat adta le nevezését.

Olaszországi labdarugóeredmények: Roma—Savona 3:1, Fiorentina—Diavoli Asurri 8:1, Brescia—Marzotta 3:0, Milano—Seregno 5:0, Italia—Napoli 2:2, Atalanta—Verona 2:0, Cuneo—Torino 3:3, Juventus—Sanremese 7:1.

Horvátországi labdarugóeredmények: Gradjansk—HASK 3:1, Concordia—SK Zagorac 4:0.

Rádió

SZOMBAT, SEPTEMBER 27

Bucuresti: 6 Indulók, hírek, hanglemezek. 12.20 Hanglemezek. 12.30 Hírek. 12.50 Katonaóra. 13.50 Német nyelvű hírek. 14 Rádióhíradó. 14.20 Hanglemezek. 14.30 Sebesültek órája. 17.30 Hírek. 17.40 Előadás. 18 Hanglemezek. 19.15 Tánckörök. 19.50 Német nyelvű hírek. 20 Rádióhíradó.

Rövidhullámú román adó: 23 Német nyelvű adás, hanglemezek. 23.20 Olasz nyelvű adás, hanglemezek. 23.40 Francia nyelvű adás, hanglemezek. 24 Angol nyelvű adás, hanglemezek.

Budapest I: 6.40 Ébresztő, utána torna. 7 Hírek, utána hanglemezek. 10 Hírek. 10.20 és 10.45 Előadások. 11.30 Ifjúsági rádió. 12.10 Szalonzenekari hangverseny. 12.40 Hírek. 13.30 Lemezek. 14.30 Hírek. 15.20 Zenekari hangverseny. 16.10 Hangjáték. 17.15 Előadás. 17.40 Hanglemezek. 17.55 Előadás. 18.20 Filmzene. 19 Hírek. 19.20 Előadás. 19.50 Felolvasás 20 Színházi előadás. 21.40 Hírek. 22.15 Cigányzene. 23 Idegennyelvű hírek. 23.25 Tánckörök. 24 Hírek.

Budapest II nem közvetít műsort.

A VÖRÖS POKOL

Életre szóló Tobeljev élményei a vörös paradicsomban

A DELI HIRLAP
EREDETI REGÉNYE

Írta: ANDREJ ANDREJOVICS KRIMOV

38

Bogozov arca hirtelen fagyosra változott és metsző hangon mondta:

— Akkor a lent várakozó két vörös katonával visszakisértetek a börtönbe, éjszaka pedig kivisznek a Neva közelébe és agyonlőnek. Ez már így el van végezve felőled. Választhatasz tehát tetszésed szerint szabadság és halál között.

Lehajtottam a fejemet. Nem válaszoltam.

Magamban már választottam.

Inkább jöjjön a halál, mint a vörös hadsereg.

Akkor még nem gondolkoztam úgy, mint később hosszú évek múlva, amikor a kényszer hatása alatt mégis beléptem a vörös hadseregbe azzal a céllal, hogy ott is Fehér-Oroszország érdekében működjem.

Akkor még csak megboldogult, a hóhér által agyonlőtt apám példaképe lebegett előttem, aki szintén meghalt, de nem vette föl a vörös hadsereg egyenruháját. Erre határoztam el magamat én is.

Mielőtt ezt Bogozovnak tudtára adtam volna, megszólalt:

— Kedves tavaris Tobeljev, gondolkozz addig, amíg teátnak isszuk. Ha üresek lesznek a csészék, — várom válaszodat.

Meg akartam neki mondani, hogy nem szükséges addig se várni, hirtelen azonban megszólalt a telefon.

— Várj egy kicsit, — ugrott fel Bogozov és odalépett a falon függő készülékhez.

— Halló, — kiáltotta a tölcésérbe, aztán csend rövetkezett.

Arca feszült érdeklődést árult el, mint aki valakinek fontos beszédét figyeli. A beszélő, valahol a város távolabbi részén, a másik telefontal sokáig beszélt.

Akkor villámként felcikkázott bennem a gondolat, hogy nem várom be, amíg a hóhér által jut hozzám a halál, hanem magam idézem elő végemem.

Eszembe jutott a pillanatok alatt ölő mérge, amelyet Zinovjev lánya hozott az apjának, hogy az így megmeneküljön a hóhér kezétől és amelyet az öreg báró reám hagyott.

Egyetlen másodperc alatt döntöttem, hogy ki játszom az áruló Bogozovot és megszerzem neki azt a kellemetenséget, hogy a lakásán halok meg. Majdnem jókedvre derültem, amikor arra gondoltam hogy Bogozovot kérdőre vonják, esetleg meg is büntetik, amiért nem ügyelt rám kellően és nem akadályozta meg tettemet.

A telefon felé néztem, amely mellett Bogozov még mindig érdeklődéssel hallgatta valakinek a beszédét.

Arca úgy volt fordulva, hogy közben szeme az ablakon keresztül az utcára nézett. Nem is figyelt reám.

A biztonság kedvéért magam háttal fordultam feléje és hirtelen mozdulattal kivettem belső zsebemből a medalliont.

Megnyomtam az oldalvást levő kicsiny rugógombot és a medallion arany lapja felpattant.

Elém tünt Anna Grigorovna bájos arcoskaja. Most láttam először a képet és megállapítottam, hogy a képét valóban hivatott művész alkotta, mert az olyan élethű volt, amint Anna Grigorovna arca a lelkemben élt attól a pillanattól fogva, amikor a börtönben tett látogatása alkalmával levette magáról a kommunisták félrevezetésére felvett vénasszonyasmazkot.

Nem volt sok időm a merengésre, mert Bogozov telefonbeszélgetése minden pillanatban véget érhetett.

Megcsókoltam a képet és másodszer is megnyomtam a piciny rugót.

Az elefántsontra festett kép egyik oldalán fel-emelkedett és alatta ott volt a sárgás por, a halálos mérge.

Abban a pillanatban beleöntöttem a mérget a csészémbe, még egy futó tekintetet vetettem Anna arcképére, becsuktam a medalliont és visszatettem a zsebembe.

Kezembe fogtam a kanalat és kavargatni keztem a csésze tartalmát.

Aztán letettem a kanalat és a csészét az ajkaimhoz emeltem.

— Várj, — mondta bennem hirtelen egy hang. — várj még, aztán idd ki a teát, ha majd az asztal

mellett ül Bogozov. Halj meg a szeme láttára és utolsó pillantással fogjad fel rémült tekintetét.

Visszatettem a csészét a tányérkára.

— Halló, halló, kiáltotta most Bogozov a készülékbe, — tavaris, nagyon meg vagyok elégedve a jelentésével. Rendben van. További intézkedésemet majd megkapja holnap reggel. Dobre nocs, tavaris.

Visszaakasztotta a hallgatót és odalitt az asztalhoz.

— Most aztán, — mondotta, — nyugodtan meihatjuk a teát. Azaz, hóhó, elfelejtettem citromsót beletenni.

Ezzel maga elé húzta a két csészét és az asztalon álló kerek ívegtégléből, amelynek előbb levette a fedőjét, apró csontkanálkával kevéske fehérész citromport szórt azokba.

Aztán az egyik csészét felém tolta, a másikat maga elé húzta.

Észrevettem, hogy a két csészét a véletlen folytán elcsérelte.

Az a tea, amelybe belekevertem a halálos mérget, ott párolgott előtte.

Figyelmeztetni akartam, hogy az ott az én csészém.

Mégsem tettem

Hallgattam.

— Isten akarata ez, — cikkázott át bennem — Istené a döntés és a bosszu a vérpadra vitt iskola-társakért.

— Szerencsére nem hült ki, — mondta Bogozov — igyuk ki, aztán beszéljünk tovább.

Számhoz érintettem a csésze szélét és hőrpinttettem a teámat. A szememet lehunytam. Nem akartam látni.

Egyszerre hörgést majd zuhanást hallottam. Kinyitottam szemem és letettem a félig üres csészét.

Bogozov, aki leesett székéről, mozdulatlanul ott hevert a padlón.

Halott volt.

A gyorsan ölő mérge pillanatok alatt végzett velem.

Néhány percig szinte kábultan állottam.

Aztán arra gondoltam, hogy újra szabad vagyok. De csak aztán leszek igazán szabad, ha a házban sikerül észrevétlenül kiosonnom.

(Folytatjuk.)

APRÓ HIRDETÉSEK

Az apróhirdetések díja előre fizetendő

Az apróhirdetések eredménye minden körülmények közt gyors és biztos. ALLASKERESÉS rovatban szavanként egy leu, legkisebb apróhirdetés tíz leu. Vastag betűvel szavanként kettő leu, legkisebb apróhirdetés húsz leu. Minden más rovatban legkisebb apróhirdetés 15 szóig 20 leu, minden további szó egy leu. Vastag betűvel legkisebb apróhirdetés 15 szóig 30 leu, minden további szó kettő leu. Jelige és „Cim a kiadóban”-hirdetések után öt leu pótdíj fizetendő. Apróhirdetéseket felvesz I. kerületben: Déli Hírlap kiadóhivatala, Piata Brătianu 3. Tel.: 23-10. II. kerületben: Hayer-társaság, Str. 3 August 17. — Popovici trafik, Piata Badea Cârțan 8. — Kardos trafik, Piata Traian (Szerb templom mellett). — Grosz-trafik, Calea Dorobantilor 2. III. kerületben: Flauder trafik, Piata Lahovari. IV. kerületben: Grozescu trafik, Pta Küttl. — Pribac Mária trafik templom mellett). — Grosz-trafik, Calea Dorobantilor 2. Tel.: 45-06. — Wittek trafik, Bulv. Regele Carol 54. — Colicoia trafik (v. Galgóczy), Str. Brătianu 15/a. Tel.: 45-13. (Corso mozi mellett). — Welter-trafik, Pta Dragalina 6. Tel.: 45-06. — Wittek trafik, Bulv. Regele Carol 54. — Colicoia trafik (v. Galgóczy), Str. Brătianu 15/a. Tel.: 45-13. Apróhirdetéseket Aradon felvesz Rudolf Mosse hirdetési irodája (Strada Eminescu 8. Telefon 17-11).

Alkalmazás

Jó butormunkások és tanoncok felvételnek. Siebold, Timisoara II., Str. Telegrafului 22. (3142)

Gyermekiskasszony megbízható, gyakorlott, 3 éves fiú mellé felvétetik. Cim a timisoarai kiadóban. (2323)

Fiatal, hadmentes cukrászsegéd 1000 lei kezdőfizetéssel azonnal felvétetik. Dóczy, Timisoara IV., Piata Dragalina 6. szám. (2322)

Szorgalmas, jóra való fiatalembert fizetéssel, lakással, kosztal azonnali alkalmazásra, vagy elsejére, keresek. Szecsenyi, Timisoara III., Piata Crucij 7.

Rendes kifutóleány felvétetik. Elegant-kalapüzlet. Timisoara, Bulev. Carol 12. (2320)

Intelligens, IV. középiskolát végzett fiú tanoncok felvétetik, Földessy órásnál. Timisoara III., Str. Doja 44. (2341)

Fűszer- és csemegekereskedősegéd azonnali belépésre felvétetik. Szabó, Timisoara IV., Str. Brătianu 45. (2337)

Fodrászsegédet keresek azonnalra, Fischer Jakab Brasov, Str. Take Ionescu 9. szám. (3148)

Allást keres

Mandenes árva lány állást keres fiatal házaspárhoz október 15-ére. Cimeket „Tisztességes lány” jeligére a timisoarai kiadóba. (2324)

Egyedülálló intelligens idősebb nő hosszú bizonyítvánnyal, idősebb uriemberhez házzetónőnek menne Timisoara Fratelia, III. utca 7. Az 5-ös villamos végállomásánál. (2325)

Lakás

Azonnal átadó, illetve bérbeadó Lloydsori 2 szoba, előszoba és fürdőszobából álló és lakásnak, irodának, rendelőnek, vagy szalonnak alkalmas helyiség, központi fűtéssel. Reflektánsok adják le címüket „Lelépés nincs” jelige alatt a timisoarai kiadóban. (3140)

Aradi villanegyedben keresek modern kétszobás-konyhás lakást november 1-re. Ajánlatok „3000 lei” jeligére Rudolf Mosse Arad, Str. Eminescu 8 alá kéretnek. (5060)

Keresek azonnaira egyszobás konyhás lakást Aradon a belvárosban, esetleg a városához közelében. Cim: Rudolf Mosse Arad, Str. Eminescu 8. (3701)

Keresek egyszobás lakást október 1-re lehetőleg a Gyárvárosban. Cimeket a timisoarai kiadóba kérem leadni. (3553)

Kétszobás apartement, elegánsan butorozva, fürdőszoba- és telefonhasználattal, hideg-meleg víz, 2-3 személy részére kiadó. Timisoara III., Str. Vladica Badescu 3. (2327)

Fiatal olasz házaspár keres 3-4 szobás modern lakást, lehetőleg központban. „Gyermektelen” jeligére a timisoarai kiadóba. (2333)

Kisebb szoba, konyha, előszoba, fürdőszoba azonnalra kiadó. Arad, Str. Caragiale 8. (3735)

Nagyon tiszta butorozott szoba, új viláiban kiadó. Timisoara I., Str. Olimp 11. (Bulev. Take Ionescu első keresztutcája), felső csengő. (2332)

Lakótársnő kerestetik, nem zónában. Érdeklődések délután 5-ig Timisoara IV. Bulev. Berthelot 5. I. em. Apart. 2. sz. (2307)

Adás-vétel

Varrógépek, irodaberendezések, irógépek, hálósobák, ebédlők, matracok, otománok, Thonet-székek olcsón eladók. Megvételre keressük kombinált szobát, ebédlőt és teljes lakberendezést. Timisoara IV., Piata Küttl 2, az udvarban. (3115)

Veszünk literes üvegeket 10 leuért Flora likörgyár Arad

A Tempo bizományi üzlet Arad (Fischer Eliz-palota) ajánl: keleti és belföldi szőnyegeket, iróasztalokat, varró- és irógépeket, hálósobát, ebédlő- és szalonbutorokat, csillárokat, festményeket, rekamiéket, kasszákat, egyes butorokat. Porcellánok és dísz tárgyak nagy választékban. Veszünk megbízóink részére: teljes lakásberendezéseket, modern és antik butort, szőnyegeket, ezüstöt, varrógépet, nemes porcellánt. Tempo, Arad (Fischer Eliz-palota). Telefon: 19-75. (3023)

Folyton égő kályha eladó. Timisoara II., Str. Balas 18. Balra, első ajtó. (5020)

Női kerékpár kifogástalan állapotban eladó. Timisoara, Colonia Blaskovics, Strada Prota Craciunescu 23. (5050)

Sürgősen veszek szép, modern családi házat, 4-5 szobás lakással. Bővebbet Timisoara, 15-53-as telefonszám alatt. (3144)

Jól bevezetett fatelep elköltözés miatt sürgősen eladó. Cim: Rudolf Mossenál Arad, Str. Eminescu 8. (3715)

Nádszékek és kosarak befonását vállalja egy vak. Timisoara II., Str. Barbu Delavrancea 28. (6020)

Megvételre keresek

Aradváros területén, vagy közvetlen határában nagyobb kerttel, gyümölcsöst, esetleg kisebb házzal, vagy megfelelő telket. Ajánlatokat „Szeptember végén” jeligére Rudolf Mosse Arad, Str. Eminescu 8. szám alá kérek.

Gyümölcsfa megrendeléseket őszi szállításra már előjegyzésbe veszek. Vitye Karoly faiskolája, Cenadul Vechiu, Timis-Torontal. (3531)

Szarvasbőrt, sárga színben, kesztyűnek való, megvételre keresek. Ajánlatot ármejjelöléssel Rudolf Mossehoz kérek. Arad, Str. Eminescu 8. (5050)

Vám-malom eladó. Eibert, Ortisoara. (2319)

Használt Quarz-lámpát vennék 110-150-es váltó áramra. Cim a timisoarai kiadóban. (2280)

Kisebb jóállapotú házat keresek külvárosban kétszázötven ezer leig megvételre. Cimeket Rudolf Mosséhoz Arad, Eminescu 8. (3691)

Legnagyobb újdonság: szövet helyett a kötött kosztium, amelyet úgy, mint a szövetet, bármilyen fazonra készítheti el. Ingeny bemutatás és felvilágosítás a bánáti képviselőnél. Timisoara, Piata Unirii 5, II. em. Ajtó 16. (3123)

Két darab 1 éves angol koca, egyik 5 malaccal, eladó. Megtekinthető délután 1-4-ig Arad, Calea Saguna 226. szám. (3737)

Jókarban levő télikabát, felöltő, két férfiöltöny, több férfiing, cipők nyakkendők, szürke rókaprém és más különböző férfi és női ruházati cikkek eladók. Arad, Bul. Carol 28. szám, ap. 1. Achim. (3736)

Recamiert megvételre keresek. Ajánlatokat Rudolf Mosse Arad, Str. Eminescu 8. alá kérek. (6000)

Házat veszek egy-másfélmillió lei értékben. Cim a timisoarai kiadóban. (2335) Accordeon, 32 basszussal, 7000 leiért eladó. Timisoara II., Str. Ispirescu 21. sz. (2336)

Eladó 1 új angolszövet férfiöltöny, 1 pár 42-es számú, duplatalpu férfibakancs, 3 nagy szőnyeg és egy 55 literes zománcozott edény. Timisoara IV., Str. Dim. Sturdza 42. Ajtó 16. (5085)

Kerti dísznövények pincehány miatt sürgősen és olcsón eladók. Ugyanott petroleumkályha és 30 kilós zománcozott zsiros bödön eladó. Timisoara III., Str. Rusu Sirianu 2. (5063)

Oktatás

Iskolások és felnőttek számára október elsejétől francia és német nyelv kurzust kezdek. Csoportokban á 120 lei. Jelentkezni d. u. 4-6-ig. Magántanulókat francia vizsgára előkészítik. Várnay Magda, Arad, Piata Mihai Viteazul 10. I. 3. (3696)

Román, francia és angol nyelvtanítást vagy korrepetálást vállalok. Cim: Rudolf Mosse Arad, Str. Eminescu 8. szám. (3738)

Különléle

Kölesön kapható timis-torontálmezei ingatlanokra, hosszabb lejáratú, előnyös feltételek mellett, beruházási célokra. Ajánlatok az ingatlan megjelölésével „Beruházás” jeligére a timisoarai kiadóhivatalba. (2133)

Szép akar lenni?

Használjon KULKA-féle Illiomtejkremet, Illiom-tejszappant és Illiompuvert, három színben. Kapható kizárólag a

Városi gyógyszertárban

a „Fekete Sashoz” az Arany Szarvas épületében

Timisoara I., Piata I. C. Brătianu

ARADON

DÉLI HIRLAP

részére hirdetéseket és előfizetéseket felvesz a

RUDOLF MOSSE

hirdető iroda, Arad, Str. Eminescu 8

Telefon: 17-11

A reggel 10 óráig feladott hirdetések a másnap reggeli lapban megjelennek

gazolvány - fényképek

a FOTO STUD'OBAN

a leggyorsabban készülnek!

Timisoara I., Piata Libertății 4.

Jegyezzen

viSSZacsatolási kölcsönt!

Nyomatott a Tipografia „Timisoara” körforgógépén, Timisoara.